БЕКІТЕМІН»
Жамбыл облысы әкімдігінің білім басқармасы
Жамбыл индустриалды-технологиялық
колледжінің КМҚК директоры С.Есеев

«___» ______________ 2023 жыл

«Жамбыл облысы әкімдігінің білім басқармасы Жамбыл индустриалды-технологиялық колледжі» коммуналдық мемлекеттік қазыналық кәсіпорнының сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарты

1. Осы сыбайлас жемкорлыкка қарсы стандарты "Сыбайлас жемкорлыкка карсы іс-кимыл туралы" Қазакстан Республикасы Заңынын 10-бабына. Қазакстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері және Сыбайлас жемкорлыкка карсы іс-кимыл агенттігінің Сыбайлас жемкорлыкка карсы стандарттарын әзірлеу жөніндегі әдістемелік ұсынымдарға сәйкес әзірленді және қоғамдық катынастардың келесі денсаулык сактау саласындағы тыйым салу, шектеу және рұқсат беру жүйесін білдіреді.

2.Сыбайлас жемкорлыкка карсы стандартты әзірлеуші: «Жамбыл облысы әкімдігінің білім басқармасы Жамбыл индустриалды-технологиялык колледжі» коммуналдык мемлекеттік казыналык кәсіпорны

3. Қоғамдық катынастардың жеке саласында жұмыс істейтін тұлғалардың мінез-құлык (іс - әрекет) кағидалары:

31. Сыбайлас жемкорлыкка карсы стандарттарымен козғалатын салада жеке және занды тұлғалардың құқыктары мен заңды мүдделерін іске асыру кезінде:

1) Қазакстан Республикасының Конституциясын және заңдарын, Казакстан Республикасы Президентінің, Үкіметінің актілерін, өзге де нормативтік құқыктык актілерді. орталық атқарушы органдар басшыларының бұйрыктарын, сондай-ақ Мекеменің Жарғысын басшылыкка алуға міндетті:

2) Қазакстан халкының бірлігі мен елдегі ұлтаралык келісімді нығайтуға ыкпал ету, мемлекеттік тіл және баска тілдерді. Қазакстан халкының салт-дәстүрлерін құрметтеу;

3) жеке және заңды тұлғалардың құкыктары мен заңды мүдделерін козғайтын шешімдерді кабылдаудың анықтығын камтамасыз ету, жеке және заңды тұлғалардың өтініштерін заңнамада белгіленген тәртіппен және мерзімдерде өз құзыреті шеңберінде карау:

4) өзінің іс-әрекетімен және мінез-құлкымен коғам тарапынан айтылатын сынға себепкер болмау. сынағаны үшін құдалауға жол бермеу. өз әрекетінің кемшіліктерін жою және жақсарту үшін конструктивті сынды колдану:

5) жеке басының мәселесін шешу барысында мемлекеттік органдар, ұйымдар, мемлекеттік қызмет және басқа адамдардың әрекеттеріне ықпал ету үшін қызмет бабын пайдаланбау;

6) мүліктік және мүліктік емес игіліктер мен артықшылықтарды алдын алу мақсатында таратылуы тиіс емес қызметтік және басқа да ақпараттарды пайдаланбау;

7) шын мәнінде жоқ ақпараттарды таратпау.

3.2. Өз құзыреті шеңберінде басқарушылық және өзге шешімдерді даярлау және қабылдау кезінде:

1) қызметтік міндеттерді орындау кезінде мүдделер қақтығысының, жеке бас мүддесінің туындағаны туралы, сыбайлас жемқорлық әрекетіне және сыйлық алу итермелеу туралы тікелей немесе өз басшысына жеткізу;

2) лауазымдық міндеттерді орындау кезінде жеке және пайдакүнемдік мүдделерді басшылыққа алмау;

3) өзара қарым-қатынастардың белгіленген тәртібін бұзатын, олардың бейтарап қызметтік шешім қабылдауына ықпал етуі мүмкін заңсыз өтініштермен әріптестері мен басшыларына жүгінуден аулақ болу;

4) әріптестерге, басшыларға және өзге де лауазымды тұлғаларға сыйлықтар жасамау және лауазымдық өкілеттіктерді пайдалана отырып, мүліктік пайда, игіліктер не артықшылықтар алу үшін қызметтік емес қызметтер көрсетпеуге;

5) басқа тұлғаларды сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға көндірмеу және ынталандырмау;

6) лауазымдық өкілеттігін орындауға байланысты сыйлықтар қабылдау;

7) егер лауазым жақын туыстық (ата-анасы, жұбайы, аға-інілері, апа-сіңлілері,балалары) қатынастарда тұрған адамдарға тікелей бағыныстылыққа немесе олардың бақылауына байланысты болса, оны тағайындаудан бас тарту;

8) сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұру;

9) сыбайлас жемқорлық фактілері белгілі болғаны туралы, сондай-ақ қандай да бір материалдарды қарауды жылдамдатқаны үшін пайда көруге итермелегені немесе әуре-сарсаңға салғаны туралы басшылыққа жедел түрде жеткізу;

10) тікелей басшыға орындау үшін алынған бұйрықтың заңдылығына күмәнданғаны туралы жазбаша нысанда дереу хабарлауға міндетті;

11) егер мүдделер қақтығысына тікелей басшының өзі қатысты болса, жоғары тұрған басшыға жүгіну;

12) жоғары құқықтық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті сақтау бойынша әріптестерден қолдау және талап ету;

13) мүдделер қақтығысының, сыбайлас жемқорлыққа құқық бұзушылықтардың және олардың салдарының ықтимал туындауының себептері мен жағдайларын жою бойынша тұрақты негізде шаралар қабылдау;

14) табыс табуға байланысты кәсіпкерлік және өзге де әрекеттерді іске асыруда біреуге көмектесуден бас тарту;

15) үшінші тұлғалардың мүдделерін орындаудан немесе қамқорлық

жасаудан, сондай-ак олардың атынан іс-әрекеттер жасаудан аулак болу.

3.3. Мекеменің басшысына және лауазымды тұлғаларға тауарларды, жұмыстарды, кызметтерді сатып алуға байланысты мемлекеттік сатып алуды іске асыру кезінде мыналар ұсынылады:

1) мемлекеттік сатып алу үшін пайдаланылатын акшалай каражатты оңтайлы және тиімді жұмсау;

2) «Мемлекеттік сатып алу» Казакстан Республикасының Заңында көзделген жағдайларды коспағанда мемлекеттік сатып алуды өткізу рәсіміне катысу үшін әлеуетті жеткізушілерге тең мүмкіндіктер ұсыну;

3) әлеуетті өнім берушілер арасындағы адал бәсекелестікті қамтамасыз ету;

4) мемлекеттік сатып алу үрдісінің ашыктығымен айкындығын камтамасыз ету;

5) отандык,тауар өндірушілерге, сондай - ак жұмыстар мен көрсетілетін Кызметтерді отандык берушілерге Қазакстан Республикасы ратификациялаған Халыкаралык шарттарға кайшы келмейтіндей шамада колдау көрсету;

6) кызметтік міндеттерді орындау кезінде мүдделер кактығысының, жеке бас мүддесінің туындағаны туралы, сыбайлас жемкорлык әрекетіне және сыбайлас жемкорлыкка итермелеу туралы [illegible] немесе өз басшысына жеткізу;

7) жеке басының мәселесін шешу барысында мемлекеттік органдардың, ұйымдардың, мемлекеттік кызметшілердің және баска да адамдардың әрекеттеріне ыкпал ету үшін кызмет бабын пайдаланбау;

8) сыбайлас жемкорлыкка карсы тұруға, сыбайлас жемкорлык сипатындағы заң бұзушылыкты ашуға белсенділік таныту;

9) сыбайлас жемкорлык фактілері белгілі болғаны туралы, сондай-ак кандай да бір материалдарды карауды жылдамдатканы үшін пайда көруге итермелегені немесе әуре-сарсаңға салғаны туралы басшылыкка жедел түрде жеткізу;

3.4. Мекеменің кызметшілерін/жұмыскерлерін таңдау мен орналастыру бойынша кадр жұмысын ұйымдастыру кезінде мыналар ұсынылады:

1) тағайындау материалдарын караудың белгіленген мерзімін сақтау;

2) мекемеге кызметке/жұмыска кабылдау кезінде лауазымды тұлғаларға жүктелетін негізгі міндеттерді, тыйымдар мен шектеулерді түсіндіру;

3) кадрларды іріктеу барысында Қазакстан Республикасы заңнамасының талаптарын сактау;

4) мемлекеттік кызметкерлердің жеке деректері туралы мәліметтерді негізсіз беруге жол бермеу;

5) кызметке/жұмыска үміткерден еңбек шартын жасауға катысы жок кұжаттарды талап етпеу;

6) мекеме жұмыскерлеріне катысты кызметтік тексеруді әділ және жан-жакты жүргізу.

3.5.Тіршілік әрекеті саласына байланысты пайда болған басқа да өзара қатынас барысында:

1) басшы өзінің, әділдік, адал ниеттілік, сыйластық қарым-намысы мен кадір-қасиетіне тұлға, мінез-құлқына үлгі туралылдық болу;

2) бағыныңқы лауазымды тұлғалардың міндеттері мен қызметтік өкілеттігінің көлемін нақты және анық белгілеу;

3) бағыныштағы лауазымды тұлғалардың арасындағы еңбек жүктемесін біркелкі болмеуге жол бермеу;

4) олардың әрекеттерінің нәтижелерін бағалау барысында, сондай-ақ мадақтау және жаза қолдану кезінде шындық және әділдік таныту,

5) бағыныңқы жұмыскерді орынсыз айыптауға, дөрекілік факторларына, адамның ар-намысына тиюіне, жөнсіздікке, дөрекі мінез-құлыққа жол бермеу;

6) олардың лауазымдық міндеттерінен тыс немесе орындалмайтын, сондай-ақ заңға қайшы тапсырма бермеу;

7) қызметтен тыс сипаттағы мәселелерді шешу барысында бағыныңқылардың әрекеттеріне әсер ету үшін қызмет бабын пайдаланбау;

8) бағыныштыларды сыбайлас жемқорлық заң бұзушылық жасауға итермелемеу;

9) өз лауазымдық міндеттерін орындау барысында әріптестерде туындаған мүдделер қақтығысын реттеу бойынша түбегейлі шараларды өз уақытында қабылдау;

10) мүліктің сақталуын қамтамасыз ету, автокөлік құралдарын қоса алғанда, мүлікті қызметтік мақсатта утымды, тиімді пайдалану.

3.6. Басқа шектеулер мен тыйым салулар

1) жұмысшы өзінің еңбек міндеттерін орындау кезінде Еңбек шартына сәйкес сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясаты негізінде сыбайлас жемқорлық жасауына, құқық бұзушылыққа немесе пара беруге (пара беруіне делдалдық көрсетпеу) қызмет бабын заңсыз пайдаланбау, өзінің лауазымдық жағдайына қарамастан коммерциялық сатып алушылыққа немесе өзге де құқыққа қайшы болатын әрекетке бармау, Жамбыл облысы әкімдігінің білім басқармасы Жамбыл индустриалды-технологиялық колледжі» коммуналдық мемлекеттік қазыналық кәсіпорынының артықшылықтары өтеусіз пайдалану мақсатында немесе ақша, бағалы қағаздар, өзге де мүліктер, соның ішінде мүліктік құқықтар, жұмыстар немесе мүліктік сипаттағы қызмет, өз пайдасына немесе басқа адамдардың пайдасына пайдалануы немесе басымдыққа алу үшін өзге де құқыққа қарсы мақсаттарына қол жеткізу;

2) егер де Жамбыл облысы әкімдігінің білім басқармасы Жамбыл индустриалды-технологиялық колледжі» коммуналдық мемлекеттік қазыналық кәсіпорынының атынан сыбайлас жемқорлық жағдайын жасауға тартылу жұмысшыға белгілі болған жағдайды, жұмысшы сыбайлас жемқорлық сипатындағы заң бұзушылыққа итермелеу кезінде басшылыққа жеткізу;

3) қызметтік міндеттерді орындау немесе болайын деп жатқан кезінде мүдделер қақтығысының итермелеу туралы тікелей немесе өз басшысына жеткізу.